

Şehrin Bilimsel Kimliği: Lisansüstü Tezlerde “Sakarya” * **

Dr. Öğr. Üyesi İhsan Kutlu

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5668-3491>

Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya – TÜRKİYE

Arş. Gör. Cengizhan Aynacı

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6536-6642>

Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya – TÜRKİYE

Doç. Dr. İsmail Akyüz

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6075-5080>

Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 23.10.2022

Kabul: 23.12.2022

On-line Yayın: 31.12.2022

Anahtar Kelimeler

Sakarya

Lisansüstü Tezler

Betimsel İçerik Analizi

YÖK-Tez

Araştırma Makalesi

* Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır. Bu makale için etik kurul onayı gerekmemektedir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.66543>

Öz

Şehirler toplumların sahip olduğu karakteristikleri yansıtan ve zaman içerisinde farklılaşabilen yapılardır. Değişim ve gelişimi pek çok değişken etkisiyle olan şehirler hakkında yapılan bilimsel araştırmalar, şehrin genel yapısı hakkında bilgi veren ve kalkınmasına katkıda bulunan kıymetli eserlerdir. Yapılan tarama kapsamında toplamda 511 çalışmaya ulaşılmıştır. Tarama “Sakarya” kelimesinin tez adı kısmında sadece yazılan şekilde ve sosyal grubunda olması kriterlerine uyarak yapılmıştır. Ancak tarama sonrasında toplam 22 tez araştırmadan çıkarılmıştır. Çıkarılan çalışmalar Sakarya ilini doğrudan konu almayan ancak ya isim benzerliği ya da fen konularını içeren çalışmalardır. Bu araştırmada Ulusal Tez Merkezi (YÖK-Tez)’nde yer alan ve başlığında “Sakarya” kelimesi geçen toplam 489 lisansüstü tez, nitel araştırma tekniklerinden betimsel içerik analiziyle incelenmiştir. Buna göre ilgili tezlerin 1986 yılından bu yana düzenli olmasa da önemli ölçüde arttığı ve günümüze kadar geldiği gözlemlenmiştir. En çok lisansüstü tez, Sakarya Üniversitesi’nde gerçekleştirilirken bu tezler içerisinde yüksek lisans türünde olanlar, doktora ve sanatta yeterlilik kademelerinde yazılanlardan daha fazla olmuştur. “Eğitim ve Öğretim”, “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri”, “İşletme”, “Sosyoloji” ve “Coğrafya” konuları birinci konular başlığında en sık çalışılan konulardır. Tez başlıklarına göre kelimeler incelendiğinde ise başlıklarda en sık kullanılan üç kelimenin “Üniversite”, “Öğrenci” ve “Öğretmen” şeklinde olduğu görülmüştür. Araştırma sonunda Sakarya şehrinin lisansüstü tezler örneğinde mevcut durumu ortaya konmuştur. Bundan sonra yapılacak kapsamlı çalışmaların Sakarya şehrinin pek çok boyutuyla kalkınmasına imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Kutlu, İ.; Aynacı, C. ve Akyüz, İ. (2022). Şehrin Bilimsel Kimliği: Lisansüstü Tezlerde “Sakarya”. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 15(93), 183-198.

*Scientific Identity of the City: "Sakarya" in Postgraduate Theses**

Asst. Prof. Dr. Ihsan Kutlu

Sakarya University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Social Work, Sakarya – TURKEY

Res. Assist. Cengizhan Aynacı

Sakarya University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Social Work, Sakarya – TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Ismail Akyüz

Sakarya University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Social Work, Sakarya – TURKEY

Article History

Submitted: 23.10.2022

Accepted: 23.12.2022

Published Online: 31.12.2022

Keywords

Sakarya

Postgraduate Theses

Descriptive Content Analysis

YOK-Thesis

Research Article

* This article was checked by Intihal.net. This article is under the Creative Commons license. Ethics committee approval is not required for this article.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.66543>

Abstract

Cities are structures that reflect the characteristics of societies and can differentiate over time. Scientific studies on cities, whose change and development are influenced by many variables, are valuable works that provide information about the general structure of the city and contribute to its development. A total of 511 studies were reached within the scope of the scan. The search was carried out in accordance with the criteria that the word "Sakarya" should only be written in the name of the thesis and in its social group. However, after the screening, a total of 22 theses were excluded from the research. The published studies are those that do not directly address the province of Sakarya, but include either name similarity or science subjects. In this research a total of 489 postgraduate theses in the National Thesis Center (YÖK-Thesis) with the word "Sakarya" in their titles were analyzed with descriptive content analysis, one of the qualitative research techniques. Accordingly, it has been observed that the theses examined have increased significantly, although not regularly, since 1986 and have come up to the present day. While the most graduate theses were carried out at Sakarya University, there were more master's theses in these theses than those written at doctoral and art qualification levels. "Education and Training", "Labor Economics and Industrial Relations", "Business Administration", "Sociology" and "Geography" are the most frequently studied topics in the first topics. When the words according to the thesis titles were examined, it was seen that the three most frequently used words in the titles were "University", "Student" and "Teacher". At the end of the research, the current situation of the city of Sakarya in the sample of graduate theses was revealed. It is thought that the comprehensive studies to be carried out after this will enable the development of Sakarya city with many dimensions.

GİRİŞ

İnsanoğlunun dönemsel ihtiyaçları beraberinde yeni kavramları doğurmuştur. Göçebe hayat tarzlarından tarım toplumuna, tarım toplumunda makineleşmeye doğru giden süreçte kitleler, yeni gelişmelere adapte olmak için yaşadıkları alanları değiştirmiş ve geliştirmişlerdir. Bu gelişmelerin sonucunda bugün adına “şehir” denilen yaşam merkezleri inşa edilmiş ve kitleler bu sosyal alan içerisinde hayatlarını sürdürmüşlerdir. Şehirlerin varlığı ve gelişimi insanoğlunun değişim sürecinin tezahürüdür. İnsanoğlu bir yandan şehirleri kendi değerlerine göre inşa ederken bir süre sonra bu şehirlerin kendilerini ve geleceklerini de etkileyeceğini tecrübe etmiştir. Bu sebeple şehirlerin insana kimlik kazandıran ve insanı yansıtan kültürel bir miras olarak değerlendirilmesi mümkün hale gelmiştir.

Pek çok nedenden ötürü ortaya çıkan ve farklı sonuçlara sebebiyet veren kompleks bir yapı olması, şehirler hakkında çeşitli tanımların yapılmasına ve teorilerin geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu durum dinamik bir yapı olan şehirlerin gelişimi için bir avantaj olurken araştırılmasını güçleştirilmesi sebebiyle bazı handikapları beraberinde getirmiştir. Örneğin bu sürecin sonucunda şehirlerin genel geçer bir tanımının yapılması oldukça zor (Harvey, 2013: 32) hale gelmiştir. Bununla birlikte en genel anlamıyla şehir, çeşitli tabakalardan insanların bir arada (Kiray, 2007) ve geniş alanlarda yaşadığı (Wirth, 2002: 122), temel ihtiyaçların karşılandığı, nüfusu köylerden daha fazla ve yoğun olan (Keleş, 1998: 75), periferiyle ilişki kuran, geliştiren ve örgütlü işleyişi etkisi altına alan (Flanagan, 2010: 122) yapı olarak tanımlanabilir.

Şehirlerin kimlik kazanması ve gelişmesi için pek çok parametrenin etkisinden bahsedilebilir. Eğitim, bu parametrelerin önemlilerinden biri olarak şehirlerin kalkınmasında nitelikli insanlar yetiştirmek için önemli bir misyon üstlenmektedir. Eğitimin çıktılarında biri olan bilimsel metinler ise bu misyonu yerine getirmek için kıymetli materyaller arasında gösterilebilir. Bilimsel metinler sayesinde enformel bilgiler formel bir hüviyet kazanır ve sınır ötelere ulaşmaları mümkün olur. Bu durum da bilginin kıymetini artırırken şehirlerin var olan durumunu ortaya koymak, (varsa) problemleri tespit etmek ve çözüm için stratejiler geliştirilmesine imkân tanır.

Bu araştırmada, Türkiye Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan ve başlığının içerisinde “Sakarya” kelimesi geçen lisansüstü tezlerin çeşitli alt problemler altında incelenmesi amaçlanmıştır. Sakarya günümüzde pek çok etnik kültürü bünyesinde barındıran, her geçen gün daha fazla göç alan ve çok çeşitli imkânlarla sahip olan kozmopolit bir şehir kimliğine bürünmüştür. Geçmişten bu yana sosyo-ekonomik ve kültürel olarak gelişim gösteren Sakarya şehri, sahip olduğu özellikler neticesinde bilimsel alanyazında sık sık incelenen bir şehir haline gelmiştir. Bu araştırma, Sakarya’nın mevcut özelliklerine binaen kendisi hakkında gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin içeriklerine ilişkin bilgiler sunmayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamında belirlenen alt problemlere göre şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- “Sakarya” konulu lisansüstü tezlerin yıllara göre değişimi nasıl seyretmiştir?
- İlgili tezler hangi üniversitelerin bünyesinde gerçekleştirilmiştir?
- Tezler türlerine göre nasıl farklılaşmaktadır?
- Tezler konularına göre nasıl farklılaşmaktadır?
- Tezlerin konu-yıl ilişkisine göre durumları nasıldır?
- Tezlerin konu-tür ilişkisine göre durumları nasıldır?
- Tezlerin konu-üniversite ilişkisine göre durumları nasıldır?
- Tez başlıklarında en sık geçen kelimeler nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırmada betimsel tarama modeli tekniklerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, araştırılan şey her ne ise onun betimlenmesi üzerine kuruludur. Bu durum araştırılan şeyi anlayabilme ve değişkenler arası ilişkilerin saptanmasına imkân sağlar (Kaptan, 1998). Betimsel analiz tekniği ise, belirli bir alanda ya da konuda birbirinden bağımsız gerçekleştirilmiş çalışmaların yönü ve sonuçlarının tanımlanmasını ve derlenmesini içerir (Çalık ve Sözbilir, 2014: 34; Çalık, Ünal Coştu ve Karataş, 2008: 24; Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dünder 2014: 432; Jayarajah, Saat ve Rauf, 2014; Lin, Lin ve Tsai, 2014).

Derinlemesine bilgi içerikleri ve yorumlamalar yerine genel bir görüntü sunan bu teknik çerçevesinde bulgular (Dinçer, 2018: 178), belirlenen değişkenler çerçevesinde özetlenerek okuyucuya sunulur. Bu sayede ilgili konu hakkında yapılan ya da yapılacak çalışmalara genel eğilimin ne olduğu konusunda yol gösterilir ve/ya referans olunur (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bununla birlikte incelenen çalışmaların sayısının fazla olması, betimsel içerik analizlerinin zayıf yönünü oluşturmaktadır. Zira çalışmalar hakkında derinlemesine bilgiler, yorumlar ve sentezler verilmemektedir.

YÖK-TEZ Ulusal Veri Tabanında yapılan tarama ile toplamda 511 çalışmaya ulaşılmıştır. Tarama "Sakarya" kelimesinin *tez adı* kısmında *sadece yazılan şekilde* ve *sosyal* grubunda olması kriterlerine uyarak yapılmıştır. Ancak tarama sonrasında toplam 22 tez araştırmadan çıkarılmıştır. Çıkarılan çalışmalar Sakarya ilini doğrudan konu almayan ancak ya isim benzerliği ya da fen konularını içeren çalışmalardır. Çıkarılan tezler içerisinde Sakarya Meydan Muharebesi, Ankara Sakarya Caddesi, Eskişehir Sakarya Gazetesi gibi isim benzerliği olan ya da jeoloji mühendisliği veya biyoloji çalışmaları gibi sosyal gruba giremeyecek olan çeşitli çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Son durumda analize dâhil edilen 489 çalışma kalmıştır. YÖK-TEZ'den temin edilen çalışmalar uygun bilgisayar programları aracılığıyla analiz edilmiştir. Yuvarlama dolayısıyla tablolardaki yüzdelik bilgilerinde küçük farklılıklar olabilir.

BULGULAR

Yıllara Göre Tezler

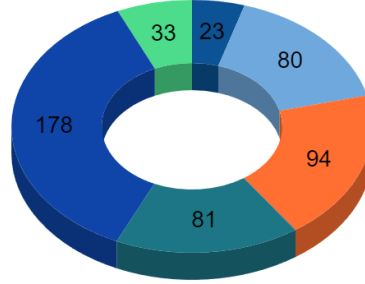
Tezlerin yazıldığı yılların gösterildiği Tablo 1'e göre ilk çalışmanın 1986 yılında hazırlanmış olduğu görülmektedir. Sonrasındaki süreçte 1996 yılına kadar her yıl düzenli olarak çalışma yayınlanmamıştır. 1996 yılı ile birlikte 2022 yılına kadar her yıl tez çalışması yapıldığı görülmektedir. 2000 yılı dâhil öncesindeki dönemde tüm tezlerin yüzde 4,7'si yayınlanmış durumdadır. 2012 yılı (7) hariç 2001 sonrasında 11'in altına inilmemiştir (Çalışma için taramanın yapıldığı tarih olan 3 Eylül 2022 itibarıyla belirtilen yıl henüz tamamlanmamış durumdadır.). 2001-2021 yılları arasında ortalama 21'in üzerinde çalışma hazırlanmıştır. En yüksek sayıda tezin çalışıldığı yıl 2019 (85) olmuştur.

Tablo 1: Yıllara Göre Lisansüstü Tezler

Yıl	Sayı	Yüzde	Birikimli Yüzde	Yıl	Sayı	Yüzde	Birikimli Yüzde
1986	1	0,2	0,2	2008	17	3,5	32,5
1988	1	0,2	0,4	2009	15	3,1	35,6
1990	1	0,2	0,6	2010	23	4,7	40,3
1992	1	0,2	0,8	2011	19	3,9	44,2
1996	4	0,8	1,6	2012	7	1,4	45,6
1997	3	0,6	2,2	2013	14	2,9	48,5
1998	4	0,8	3,1	2014	18	3,7	52,1
1999	3	0,6	3,7	2015	23	4,7	56,9
2000	5	1	4,7	2016	16	3,3	60,1
2001	15	3,1	7,8	2017	21	4,3	64,4
2002	11	2,2	10	2018	28	5,7	70,1
2003	13	2,7	12,7	2019	85	17,4	87,5
2004	26	5,3	18	2020	28	5,7	93,3
2005	15	3,1	21,1	2021	18	3,7	96,9
2006	15	3,1	24,1	2022	15	3,1	100
2007	24	4,9	29	TOPLAM	489	100	100

Grafik 1: Yıllara Göre Lisansüstü Tezler

● 2000 yılı ve öncesi ● 2001-2005 yılları arası ● 2006-2010 yılları arası
 ● 2011-2015 yılları arası ● 2016-2020 yılları arası ● 2021 ve 2022 yılları

Tezlerin yıllarına dönemsel olarak bakıldığında en az tezin 2000 yılı ve öncesinde yazılmış olduğunu ve en fazla tezin ise 2016-2020 yılları arasında hazırlanmış olduğu görülmektedir (Grafik 1).

Üniversitelerine Göre Lisansüstü Tezler

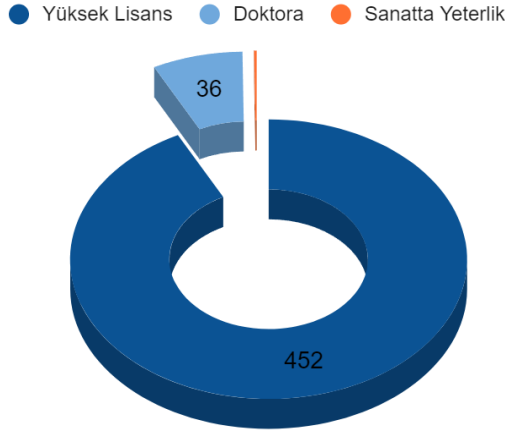
Çalışmaların yapıldığı üniversite dağılımına bakıldığında (Tablo 2) 45 farklı üniversitede lisansüstü çalışma olduğu görülmektedir. Tezlerin 367 tanesi (%75,1) beklendiği gibi şehirdeki iki üniversiteden biri olan Sakarya Üniversitesi bünyesinde yapılmıştır. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'yle (12 tez) birlikte Sakarya'da yapılan toplam tez oranı yüzde 77,5'e çıkmaktadır. Sakarya Üniversitesi'ni İstanbul Üniversitesi (16), Gazi Üniversitesi (12), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (12) tez ile takip etmiştir. Sonrasında iki - sekiz arasında tez çalışmasının bulunduğu üniversiteler Marmara Üniversitesi (8), Anadolu Üniversitesi (5), Bahçeşehir Üniversitesi (5), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi (5), Hacettepe Üniversitesi (5), Maltepe Üniversitesi (4), Selçuk Üniversitesi (4), Atatürk Üniversitesi (3), Karabük Üniversitesi (3), Yalova Üniversitesi (3), Ankara Üniversitesi (2), Beykent Üniversitesi (2), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi (2), Kocaeli Üniversitesi (2), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (2), Yeditepe Üniversitesi (2) şeklinde sıralanmaktadır. Yirmi beş farklı üniversitede ise yalnızca bir adet tez çalışması yapılmıştır. Coğrafi açıdan bakıldığında tezlerin büyük çoğunluğunun Sakarya'yı da içine alacak şekilde İstanbul-Ankara hattındaki üniversitelerde hazırlanmış olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Üniversitelerine Göre Tezler

Üniversite	Sayı	Yüzde	Üniversite	Sayı	Yüzde
Sakarya Üniversitesi	367	75,1	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	0,2
İstanbul Üniversitesi	16	3,3	Atılım Üniversitesi	1	0,2
Gazi Üniversitesi	12	2,5	Bartın Üniversitesi	1	0,2
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	12	2,5	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	0,2
Marmara Üniversitesi	8	1,6	Çağ Üniversitesi	1	0,2
Anadolu Üniversitesi	5	1	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	0,2
Bahçeşehir Üniversitesi	5	1	Düzce Üniversitesi	1	0,2
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	1	Erciyes Üniversitesi	1	0,2
Hacettepe Üniversitesi	5	1	Gaziantep Üniversitesi	1	0,2
Maltepe Üniversitesi	4	0,8	Gümüşhane Üniversitesi	1	0,2
Selçuk Üniversitesi	4	0,8	Hitit Üniversitesi	1	0,2
Atatürk Üniversitesi	3	0,6	İnönü Üniversitesi	1	0,2
Karabük Üniversitesi	3	0,6	İstanbul Aydın Üniversitesi	1	0,2
Yalova Üniversitesi	3	0,6	İstanbul Okan Üniversitesi	1	0,2
Ankara Üniversitesi	2	0,4	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	1	0,2
Beykent Üniversitesi	2	0,4	Bülent Ecevit Üniversitesi	1	0,2
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	2	0,4	Nişantaşı Üniversitesi	1	0,2
Kocaeli Üniversitesi	2	0,4	Okan Üniversitesi	1	0,2
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2	0,4	Uludağ Üniversitesi	1	0,2
Yeditepe Üniversitesi	2	0,4	Uşak Üniversitesi	1	0,2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	0,2	Üsküdar Üniversitesi	1	0,2
Aksaray Üniversitesi	1	0,2	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	0,2
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	0,2	TOPLAM	489	100

Türlerine Göre Tezler

Çalışmaların türleri incelendiğinde toplam 489 çalışmanın yüzde 92,4'ü yüksek lisans (452), yüzde 7,4'ü doktora (36) türünde olduğu görülmektedir. Yalnızca 1 çalışma sanatta yeterlik çalışması olarak çalışma türleri içerisinde yer almıştır.

Grafik 2: Türlerine Göre Tezler

Tez türlerine göre üniversitelerin dağılımı incelendiğinde doktora düzeyindeki çalışmaların yüzde 41,7'sinin; sanatta yeterlik türündeki tek çalışmanın ve yüksek lisans türündeki çalışmaların yüzde 20,8'inin Sakarya dışındaki üniversitelerde hazırlanmış olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3: Tez Türlerine Göre Üniversiteler

		TOPLAM			
			Diğer Üniversiteler	Sakarya Üniversiteleri	
TEZ TÜRÜ	Doktora	Sayı	15	21	36
		Tez Türü	41,7 %	58,3 %	100 %
	Sanatta Yeterlik	Sayı	1	0	1
		Tez Türü	100 %	0 %	100 %
	Yüksek Lisans	Sayı	94	358	452
		Tez Türü	20,8 %	79,2 %	100 %
TOPLAM		Sayı	110	379	489
		Tez Türü	22,5 %	77,5 %	100 %

Konularına Göre Lisansüstü Tezler

Tablo 4'te tezlerin konularına göre dağılımlarına yer verilmiştir. Bu tabloda yer alan konular yazarların ilk sırada belirtilmiş olduğu konulardır. En yüksek oranda çalışmanın yer aldığı konu türü eğitim ve öğretim olmuştur (144 çalışma – yüzde 29,4). Sonrasında çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri (44), işletme (43), coğrafya (25), sosyoloji (22), kamu yönetimi (20), halkla ilişkiler (16), spor (15), din (13), ekonomi (13), maliye (12), turizm (11), sosyal hizmetler (10) konulu çalışmalar yapılmıştır. Toplamda 51 farklı konuda çalışma yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4: Birinci Konularına Göre Tezler

KONU 1	Sayı	Yüzde	KONU 1	Sayı	Yüzde
Eğitim ve Öğretim	144	29,4	Sağlık Kurumları Yönetimi	3	0,6
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	44	9	Siyasal Bilimler	3	0,6
İşletme	43	8,8	Tarih	3	0,6
Coğrafya	25	5,1	Bilgi ve Belge Yönetimi	2	0,4
Sosyoloji	22	4,5	Dilbilim	2	0,4
Kamu Yönetimi	20	4,1	Ekonometri	2	0,4
Halkla İlişkiler	16	3,3	Reklamcılık	2	0,4
Spor	15	3,1	Şehircilik ve Bölge Planlama	2	0,4
Din	13	2,7	Türk Dili ve Edebiyatı	2	0,4
Ekonomi	13	2,7	Aile Hekimliği	1	0,2
Maliye	12	2,5	Aktüerya Bilimleri	1	0,2
Turizm	11	2,2	Alman Dili ve Edebiyatı	1	0,2
Sosyal Hizmetler	10	2	Arşiv	1	0,2
El Sanatları	9	1,8	Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	1	0,2
İletişim Bilimleri	9	1,8	Felsefe	1	0,2
Halk Bilimi (Folklor)	8	1,6	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	1	0,2
Beslenme ve Diyetetik	7	1,4	Hukuk	1	0,2
Sanat Tarihi	7	1,4	İnşaat Mühendisliği	1	0,2
Bankacılık	3	0,6	Makine Mühendisliği	1	0,2
Bilim ve Teknoloji	3	0,6	Mimarlık	1	0,2
Gazetecilik	3	0,6	Müzik	1	0,2
Güzel Sanatlar	3	0,6	Radyo-Televizyon	1	0,2
Hastaneler	3	0,6	Sağlık Eğitimi	1	0,2
Hemşirelik	3	0,6	Türk İnkılap Tarihi	1	0,2
Mütercim-Tercümanlık	3	0,6	Ulaşım	1	0,2
Psikoloji	3	0,6	TOPLAM	489	100

Çalışmalarda ikinci sırada belirtilen konularda en yüksek miktarın işletme (33), sonrasında sosyoloji (16), çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri (13) psikoloji (11), spor (9) alanlarında olduğu görülmektedir. Toplamda 34 farklı konu seçimi yapılmıştır. İkinci sırada konu belirtmemiş 348 çalışma olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5: İkinci Konularına Göre Tezler

KONU 2	Say ı	Yüzd e	KONU 2	Say ı	Yüzd e
İşletme	33	6,7	Ev Ekonomisi	1	0,2
Sosyoloji	16	3,3	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	1	0,2
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	13	2,7	Giyim Endüstrisi	1	0,2
Psikoloji	11	2,2	Güzel Sanatlar	1	0,2
Spor	9	1,8	Halkla İlişkiler	1	0,2
İletişim Bilimleri	7	1,4	İlk ve Acil Yardım	1	0,2
Sağlık Kurumları Yönetimi	7	1,4	İngiliz Dili ve Edebiyatı	1	0,2
Turizm	5	1	İstatistik	1	0,2
Müzik	4	0,8	Maliye	1	0,2
Eğitim ve Öğretim	3	0,6	Reklamcılık	1	0,2
Kamu Yönetimi	3	0,6	Sahne ve Görüntü Sanatları	1	0,2
Sosyal Hizmetler	3	0,6	Sigortacılık	1	0,2
Türk Dili ve Edebiyatı	3	0,6	Trafik	1	0,2
Sanat Tarihi	2	0,4	Ulaşım	1	0,2
Siyasal Bilimler	2	0,4	Uluslararası İlişkiler	1	0,2
Şehircilik ve Bölge Planlama	2	0,4	Uyuşturucu Alışkanlığı ve Alkolizm	1	0,2
Bilgi ve Belge Yönetimi	1	0,2	Konu belirtmeyen	348	71,2
Dokümantasyon ve Enformasyon	1	0,2	TOPLAM	489	100

191

Üçüncü sırasında konu belirtmiş olan toplamda 33 çalışma vardır ve 13 farklı konu seçimi yapılmıştır (Tablo 6). En yüksek oranda belirtilen konu işletme (16), sonrasında turizm (4), iletişim bilimleri (2), sosyoloji (2) şeklinde gerçekleşmiştir. Diğer konular birer kez seçilmiştir (Tablo 6).

Son olarak dördüncü sırada konu belirtmiş olan tek çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmanın da müzik konusunu seçmiş olduğu görülmüştür. Kalan 488 çalışmada dördüncü sırada konu belirtilmemiştir.

Tablo 6: Üçüncü Konularına Göre Lisansüstü Tezler

KONU 3	Say ı	Yüzd e	KONU 3	Say ı	Yüz de
İşletme	16	3,3	Sağlık Kurumları Yönetimi	1	0,2
Turizm	4	0,8	Sanat Tarihi	1	0,2
İletişim Bilimleri	2	0,4	Sosyal Hizmetler	1	0,2
Sosyoloji	2	0,4	Tarih	1	0,2
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	0,2	Ulaşım	1	0,2
Dokümantasyon ve Enformasyon	1	0,2	Konu belirtmeyen	456	93,3
İlk ve Acil Yardım	1	0,2	TOPLAM	489	100
İstatistik	1	0,2			

Konu - Yıl İlişkisine Göre Lisansüstü Tezler

Yazarların konu tercihinde ilk sırada en çok yer alan ilk beş konunun yıllara göre dağılımı Tablo 7'de gösterilmiştir. Coğrafya konulu tezlerin yarıya yakını 2006-2015 döneminde yazılmışken; çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri konulu tezlerin yüzde kırk beşten fazlası 2016 ve sonrasında yazılmıştır. Eğitim ve öğretim konulu tezler ilk dönemde yüzde 25'in altında kalmışken diğer dönemlerde neredeyse eşit sayıda tez çalışması yapılmıştır. İşletme konulu tezlerde ise durum daha farklıdır. En çok tez yüzde 41,9 ile 2005 ve öncesine ait durumdayken en az tez 2016 ve sonrasında hazırlanmıştır (yüzde 25,6). Sosyoloji konu tezlerin tam olarak yarısı ise son dönem olan 2016 ve sonrasında hazırlanmıştır. Sosyolojide 2005 ve öncesinde yalnızca iki tez hazırlanmış durumdadır.

Tablo 7: Konu - Yıl İlişkisine Göre Lisansüstü Tezler

Konu - Yıl İlişkisi		Yıl Periyotları			TOPLAM	
		2005 ve öncesi	2006-2015 yılları arası	2016 ve sonrası		
İlk Sırada Yer Alan Beş Konu	Coğrafya	Sayı	6	12	7	25
		Yüzde	24,0 %	48,0 %	28,0 %	100 %
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Sayı	6	18	20	44
		Yüzde	13,6 %	40,9 %	45,5 %	100 %
	Eğitim ve Öğretim	Sayı	35	55	54	144
		Yüzde	24,3 %	38,2 %	37,5 %	100 %
	İşletme	Sayı	18	14	11	43
		Yüzde	41,9 %	32,6 %	25,6 %	100 %
	Sosyoloji	Sayı	2	9	11	22
		Yüzde	9,1 %	40,9 %	50,0 %	100 %
TOPLAM		Sayı	67	108	103	278
		Yüzde	24,1 %	38,8 %	37,1 %	100 %

Konu - Tür İlişkisine Göre Tezler

Konularına göre tez türlerinin incelenmesine göre (Tablo 8) doktora türündeki tezlerin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir: Coğrafya yüzde 16, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri yüzde 15,9, Eğitim ve Öğretim yüzde 2,1, İşletme yüzde 7, Sosyoloji yüzde 22,7.

Tablo 8: Konu - Tez Türü İlişisine Göre Lisansüstü Tezler

Konu-Tez Türü İlişkisi			Tez Türü		TOPLAM	
			Doktora	Yüksek Lisans		
İlk Sırada Yer Alan Beş Konu	Coğrafya	Sayı	4	21	25	
		Yüzde	16,0 %	84,0 %	100 %	
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Sayı	7	37	44	
		Yüzde	15,9 %	84,1 %	100 %	
	Eğitim ve Öğretim	Sayı	3	141	144	
		Yüzde	2,1 %	97,9 %	100 %	
	İşletme	Sayı	3	40	43	
		Yüzde	7,0 %	93,0 %	100 %	
	Sosyoloji	Sayı	5	17	22	
		Yüzde	22,7 %	77,3 %	100 %	
	TOPLAM		Sayı	22	256	278
			Yüzde	7,9 %	92,1 %	100 %

Konu - Üniversite İlişisine Göre Lisansüstü Tezler

Sakarya başlıklı tezlerin toplamda 45 farklı üniversitede gerçekleştirilmiş olduğu görülmesine rağmen (Tablo 2) burada üniversiteler iki gruba ayrılarak işlem yapılmıştır (Tablo 9). Buna göre Sakarya Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi birleştirilerek tek grupta toplanmış; kalan diğer üniversiteler de birleştirilip yine tek grup yapılmıştır. İlk sıradaki konu tercihleri yönüyle üniversitelerin dağılımı incelendiğinde diğer üniversiteler yalnızca coğrafya konulu tezlerde Sakarya'da yapılan çalışmalardan oransal olarak üstün durumdadır. Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri konulu tezlerde diğer üniversitelerin oranı yüzde 6,8 (3); eğitim ve öğretim konulu tezlerde yüzde 19,4 (28); işletme konulu tezlerde yüzde 2,3 (1) ve son olarak sosyoloji konulu tezlerde yüzde 31,8 (7) olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Konu - Üniversite İlişisine Göre Lisansüstü Tezler

Konu - Üniversite İlişkisi			ÜNİVERSİTELER		TOPLAM	
			Diğer Üniversiteler	Sakarya Üniversiteleri		
İlk Sırada Yer Alan Beş Konu	Coğrafya	Sayı	15	10	25	
		Yüzde	60,0 %	40,0 %	100 %	
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Sayı	3	41	44	
		Yüzde	6,8 %	93,2 %	100 %	
	Eğitim ve Öğretim	Sayı	28	116	144	
		Yüzde	19,4 %	80,6 %	100 %	
	İşletme	Sayı	1	42	43	
		Yüzde	2,3 %	97,7 %	100 %	
	Sosyoloji	Sayı	7	15	22	
		Yüzde	31,8 %	68,2 %	100 %	
	TOPLAM		Sayı	54	224	278
			Yüzde	19,4 %	80,6 %	100 %

Başlıklarda Kullanılan Kelime Sıklıklarına Göre Tezler

Bu bölümde çalışmaların tez adlarında geçen kelimelerden en sık tekrar edenleri listelenmiştir. Kelimeler belirlenirken "ve", "bir", "ile" gibi sıkça tekrar eden kelimeler ile bağlam dışı tekrar eden "örneği", "ili", "üzerine", "ilişkin", "açısından" gibi kelimeler listeden çıkarılmıştır. Ayrıca bazı kelimeler çekim eklerinden arındırılarak anlam açısından ortak kökleri kullanılacak şekilde listeye dahil edilmiştir (öğrencilerin-öğrenci, kamuda-kamu, çalışanlar-çalışan, öğretmenlerin-öğretmen gibi).

Tablo 10: Başlıklarda Kullanılan Kelimelerin Sıklıkları

Tekrar Sayısı	Kelime	Tekrar Sayısı	Kelime
120	üniversite	16	çalışma, medya
83	öğrenci	14	hizmet, iletişim, meslek, sınıf, yaşam, çocuk, ders
68	öğretmen	13	din, kalite
62	eğitim	12	kadın
42	ilköğretim	11	kaynak, muhasebe, spor, turizm, aile, lise
38	sosyal	10	beden, insan, özel, Türk, çevre
36	okul	9	vergi
32	örgütsel	8	Kaynarca, öğretim, tüketici, yaş
22	çalışan, Türkiye, yönetim	7	büyükşehir, dil
20	öğrenme	6	fen, İngilizce, kişilik, kurum, mesleki, nehir, sanayi, satın, sektör, tükenmişlik, yabancı
19	fakülte, yönetici		
18	kamu, ortaöğretim	5	Adapazarı, belediye, çözüm, ekonomik, girişimcilik, imalat, kentsel, köy, liderlik, Marmara, sağlık, şehir, yoksulluk
17	bilgi, kültürel		

Buna göre (Tablo 10) tez adlarında beş ve üzeri tekrar eden 73 farklı kelime tespit edilmiştir. Tekrar eden kelimeler incelendiğinde ilk beş sırada en sık tekrar eden kelimelerin "üniversite" (120), "öğrenci" (83), "öğretmen" (68), "eğitim" (62) ve "ilköğretim" (42) olduğu görülmektedir.

YORUM VE DEĞERLENDİRME

Başlığında "Sakarya" kelimesinin geçtiği tezlerin incelendiği bu çalışmada toplamda 489 teze ulaşılmıştır. İlk olarak yıllar içerisinde yapılan tezlerin dağılımı incelendiğinde 2000 yılı ve öncesinde tüm çalışmaların yalnızca yüzde 4,7'sinin yazılmış olması belirtilen konunun bu yıla kadar akademinin gündeminde üst sıralarda yer almadığına işaret etmektedir. 2022 yılına kadar geçen sürede (2001-2022 Eylül) yalnızca 2012 yılı yedi tez ile istisna olarak kalmış, diğer tüm yıllarda en düşük 11 (2002), en yüksek 85 (2019) olmak üzere her yıl 10'un üzerinde çalışma yapılmıştır. 2019 yılında tez sayısının yüksek olmasının sebebinin tez süreleriyle ilgili yapılan düzenleme olduğu düşünülmektedir. 2016 yılı başlangıç olacak şekilde tüm tez süreleri sıfırlanmış ve yüksek lisans öğrencileri için azami üç yıllık süre yeniden başlatılmıştır. 2019 yılında süre aşımı olmayacak şekilde pek çok öğrenci tezini tamamlamıştır.

Bu araştırma tez çalışmalarıyla sınırlı olarak hazırlanmıştır ancak akademik alanda çalışmalar elbette tezlerle sınırlı değildir. Bu bağlamda Sakarya konulu çalışmaların 2000 yılı öncesi tarihlerde de

yapıldığını görmek mümkündür. Örnek olarak Sosyoloji Konferansları Dergisi'nin 1966, 1967 ve 1968 yıllarındaki sayılarında Sakarya ile ilgili çalışmalara rastlanmıştır. Fakat belirtmelidir ki 2000 yılı öncesi tez çalışmalarının sayısının daha yüksek olması beklenirdi.

Üniversitelere göre dağılımlar incelendiğinde doğal bir sonuç olarak Sakarya'da bulunan üniversitelerde yapılmış olan çalışmaların sayısı başı çekmektedir. Bu durum bir şehirdeki üniversite varlığının önemini göstermektedir. Üniversiteler dağılımında dikkat çeken bir diğer husus İstanbul - Ankara hattındaki üniversitelerde pek çok çalışma yapılmış olmasıdır. Fakat iki komşu ilde (Kocaeli-Düzce) yalnızca üç tez çalışması yapılmış olması pek de yüksek olmayan bir sayıya işaret etmektedir.

Tezlerin yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik türleri açısından dağılımları incelendiğinde Türkiye'deki genel teamüle uygun şekilde daha fazla sayıda yüksek lisans tezi ve daha az sayıda doktora ve sanatta yeterlik çalışması yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda programların sayı ve kapasite yönüyle geliştirilmesinin genel lisansüstü tez sayısını ve dolayısıyla da belli alanlar çerçevesinde yapılacak araştırma sayısını artırabileceği düşünülmektedir.

Tez türlerinin üniversite dağılımı incelendiğinde diğer üniversitelerin toplamdaki oranı yüzde 22,5 iken doktora tezlerinde yüzde 40'ın üzerinde çalışmasının bulunması diğer üniversitelerde Sakarya'ya bir ilgi olduğunu göstermekle birlikte Sakarya'daki üniversitelerde bu türde daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu ortaya çıkmaktadır.

YÖK-TEZ veri tabanındaki konu sekmesi bir çalışma için doğrudan doğruya o çalışmanın hangi anabilim/anasanat dalında yapıldığını göstermemekle birlikte genel anlamda hangi alanda bir çalışmanın yapılmış olduğuna işaret etmektedir. Bu bağlamda ilk sırada yapılan konu seçimlerinde toplamda 51 farklı konu seçimi yapılmış olması tezler açısından Sakarya'nın çok yönlü biçimde ele alındığını göstermektedir. Fakat konu seçimlerinde belli alanlarda yoğunlaşma olduğunu da belirtmek gerekir. Eğitim ve öğretim, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, işletme, coğrafya ve sosyoloji konulu tezler tüm çalışmaların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle konular arasında dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir.

Konularına göre tezler dönemlere ayrılarak incelendiğinde (burada yalnızca en çok tercih edilmiş olan ilk beş konuya göre analiz yapılmıştır) 2005 ve öncesinde en yüksek oran işletme alanındayken, ikinci dönemde en yüksek oran coğrafya ve üçüncü dönemde en yüksek oran sosyolojiye aittir. Sosyolojinin son dönemde artış göstermesi özellikle sosyal anlamda derinlemesine bilgi ve analize ulaşılabilmesine işaret etmektedir.

Konu - tür ilişkisi açısından tezlerde ilk dikkat çeken nokta özellikle eğitim ve öğretim alanında doktora tez oranının oldukça düşük olmasıdır (% 2,1). Bu alanda program sayı ve kapasitelerinin artırılması ve öğrencilerin özellikle belirtilen alanda/konuda doktora çalışması yapması gerektiği düşünülmektedir. Sosyoloji tezleri içerisinde yüzde yirminin üzerinde doktora çalışması bulunması bu düzeyde Sakarya konusuna özel bir ilgi olduğuna işaret ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Tüm tezlerde üniversite dağılımın % 22,5 - % 77,5 oranında diğer- Sakarya üniversiteleri olduğu durumda coğrafya konusunda diğer üniversitelerin çalışmaların yüzde 60'ını yapmış olması bu alanda Sakarya'daki üniversitelerin daha fazla çalışma yapması gerektiğini göstermektedir. Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri ile işletme alanındaki çalışmaların neredeyse tümü ise Sakarya'daki üniversitelerde hazırlanmıştır. Bu oranlar genel dağılımın üzerinde gerçekleşmiştir.

Tez adlarında en sık tekrar eden kelimeler incelendiğinde tüm tezler içerisinde eğitim ve öğretim konulu tezlerin çokluğuna paralel biçimde üniversite, öğrenci, öğretmen, eğitim, ilköğretim, okul, öğrenme gibi kelimelerin ön plana çıktığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada "Sakarya" anahtar kelimesiyle YÖK-TEZ veri tabanında tarama yapılarak

Sakarya iline dair ülkemizdeki lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Tarama kriterine uyan 511 teze ulaşılmına rağmen son durumda 489 tezin Sakarya ilini konu aldığı görülmüş ve inceleme bu tezler üzerinden yürütülmüştür. Tezler yıl, üniversite, tür, konu, başlıklarına göre incelenmiş olup bazı değişkenler arasında çapraz değerlendirmeler de yapılmıştır.

Sonuçlar:

- Ulaşılan en eski tez 1986 tarihli olmasına rağmen yarından fazla tez 2014 sonrasında hazırlanmıştır. Diğer bir ifadeyle son yıllarda oldukça yüksek sayıda tez hazırlandığı görülmüştür.
- Üniversiteler bakımından değerlendirmede toplam 45 farklı üniversitede tez çalışması yapılmış olmasına rağmen tüm tezlerin dörtte üçünden fazlası Sakarya'daki üniversitelerde hazırlanmıştır.
- Tez türü yönünden yüksek lisans tezleri ülkemizdeki genel eğilime uygun şekilde diğer tezlerden daha fazla sayıda hazırlanmış durumdadır.
- Toplam 51 farklı konu ilk sırada tercih edilmiş olup eğitim ve öğretim ilk sırada yer almıştır.
- Başlıklardaki kelime sayıları konu tercihlerine uygun şekilde eğitim odağında kalmıştır.

Öneriler:

- Bir ilin her anlamda gelişebilmesi için akademik yönden incelemelerin artırılması da gerekmektedir. Bu doğrultuda özellikle Sakarya ilindeki üniversiteler başta olmak üzere tüm üniversitelerde Sakarya ilini konu alan çalışmalar artırılmalıdır. Sakarya üniversiteleri diğer üniversite yönetimleriyle iş birliği yaparak çalışma sayısını artırmalıdır.
- Doktora tez sayıları artırılmalıdır. Doktora tez programları ve kapasiteleri geliştirilmelidir. Danışman akademisyenler üniversite politikası doğrultusunda Sakarya ilini konu alan çalışmaları teşvik etmelidir.
- Eğitim ve Öğretim konulu tezlere paralel şekilde ekonomik ve sosyal alanlarda tezler teşvik edilerek sayıları artırılmalıdır.
- Şehrin sorun alanları ve dinamikleri iyi belirlenip şehir-akademi birlikteliği güçlendirilmelidir.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları:	
Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	1. yazar: %XX – 2. yazar: %XX – 3. yazar: %XX
Destek ve Teşekkür Beyanı:	-
Sorumlu Yazar:	Arş. Gör. Cengiz Aynacı
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız
Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.	
<i>The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:</i>	
Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is not required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	1 st : %XX – 2 st : %XX - 3 st : %XX
Statement of Support and Acknowledgment:	-
Corresponding Author:	Res. Assist. Cengizhan Aynacı
Double-Blind Peer Review:	External-independent
<i>This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.</i>	

KAYNAKÇA

- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. Routledge: Taylor & Francis Group.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri, *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çalık, M.; Ünal, S.; Coştu, B. ve Karataş, F. Ö. (2008). Trends in Turkish Science Education. *Essays in Education*, 0(Special Edition), 23-45.
- Dinçer, S. (2018). Eğitim Bilimleri Araştırmalarında İçerik Analizi: Meta-Analiz, Metasentez, Betimsel İçerik Analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
- Flanagan, W. G. (2010). *Urban Sociology: Images and Structure*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Harvey, D. (2013). *Asi Şehirler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Jayarajah, K.; Saat, R.M. ve Rauf, R. A. A. (2014). A Review of Science, Technology, Engineering & Mathematics (STEM) Education Research from 1999–2013: A Malaysian Perspective. *Eurasia Journal of Mathematics. Science & Technology Education*, 10(3), 155-163.

- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tek Işık Web Ofset.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Kıray, M. B. (2007). *Kentleşme Yazıları*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Lin, T.C., Lin, T.J. & Tsai, C.C. (2014). Research Trends in Science Education from 2008 to 2012: A Systematic Content Analysis of Publications in Selected Journals, *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayımlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Sosyoloji Konferansları Dergisi. (1966). Sayı 7. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9530>
- Sosyoloji Konferansları Dergisi. (1967). Sayı 8. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9541>
- Sosyoloji Konferansları Dergisi. (1968). Sayı 9. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9513>
- Wirth, L. (2002). Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme. (Der. Çev.: B. Duru ve A. Alkan). *20.Yüzyıl Kenti* içinde (s. 77-107). Ankara: İmge Yayınevi.